

TURNUL TEATRULUI ACADEMIC GRUZIN DE STAT „ȘOTA RUSTAVELI”

SERI GRUZINE

Turnul Teatrului Academic Gruzin de Stat „Șota Rustaveli”, găzduit la începutul lunii Octombrie în sala Teatrului Național, ne-a prilejuit, nouă bucureștenilor, aici la noi acasă, un contact direct cu arta și cultura uneia din cele mai frumoase și mai vechi țări. Actorii georgieni ne-au povestit, în numai patru seri, despre Gruzia de ieri, și de azi, mai mult decât am fi putut afla dintr-un tratat de istorie. Soli în cea mai strictă accepție a cuvântului, s-au străduit — cu căldură, cu dăruire, cu măiestrie — să ne explice ființa poporului lor.

Teatrul „Șota Rustaveli” este unul dintre cele mai prestigioase ale Uniunii Sovietice, despre care Lunacearski, cu patruzeci de ani în urmă, scria că: „...își face loc în rîndul celor mai de frunte teatre ale lumii”. Dar chiar dacă n-am fi știut nimic despre faima lui, acest turneu — alcătuit dintr-o piesă gruzină contemporană (*Măria Sa Poporul* de Revyz Ebralidze și Siko Dolidze), o altă inspirată din fabulele clasicului georgian Sulhan-Saba Orbeliani (*Înțelepciunea fanteziei* de Nana Hatiskati), o elegie dramatică (*Bătrînii lăutari* de tînărul scriitor gruzin Merab Abelovici Elizioșvili) și un spectacol cuprinzînd 11 scene din diverse spectacole ale teatrului — ne-ar fi edificat pe deplin asupra nivelului său artistic; mai mult decât atît, din spectacolele prezentate la București, ne-am putut face o imagine precisă despre teatrul din Tbilisi, i-am putut compune „profilul”, cunoaște repertoriul și trupa, aplauda realizările actorilor și intui valențele lor creatoare.

În alcătuirea repertoriului, este evidentă în primul rînd orientarea spre dramaturgia eroică, atît clasică cît și contemporană, orientare în bună parte justificată prin existența în trupă a unor actori cu mare autoritate și prezență scenică, cum este de pildă Sergo Zakariadze (artist al poporului al U.R.S.S.). L-am văzut în *Măria Sa Poporul*, interpretînd rolul bătrînului muncitor Sergo, într-un fragment din *Regele Lear* și într-altul din poemul lui Rustaveli, *Viteazul în piele de tîgru*. În trei ipostaze diferite, în haine de muncitor sau de rege, Sergo Zakariadze stăpînea scena și sala; l-am auzit vorbind

B. Kobahidze (Besso) și
S. Zakariadze (Sergo) în
„Măria Sa Poporul” de R.
Ebraliidze și S. Dolidze

Bela Mirianisvili (Mzia) și
Karlo Sakandelidze în rolul
titular din „Cinciraka” de
G. Nahușvili — fragment
din spectacolul „11 scene”

Ramaz Cihikvadze (Tedo),
Karlo Sakandelidze (Buthuza)
și Buhuti Zakariadze (Sosa)
în „Bătrînii lăutari” de Merab
Eliozișvili

răstît, l-am auzit tînguindu-se în soaptă, fără ca tensiunea jocului său să scadă o clipă măcar. Alături de Sergo Zakariadze, în colectivul teatrului gruzin sînt mulți actori croiți pe măsura marilor eroi, ca: Buhuti Zakariadze, artist al poporului al R.S.S. Gruzine, G. Gheghechikori, artist al poporului al R.S.S. Gruzine, Erosi Mandjgaladze, artist al poporului al R.S.S. Gruzine, E. Magalașvili, artist emerit al R.S.S. Gruzine, tînărul Soso Laghidze (interpretul Feciorului Craiului fără de nume din *Înțelepciunea fanteziei*) și mulți alții, dacă nu la fel de talentați, avînd în schimb o înfățișare viguroasă, glasuri puternice și temperament incandescent.

O a doua linie de orientare în alcătuirea repertoriului este determinată de interesul deosebit, manifestat de colectivul gruzin, pentru texte ce surprind elemente de tradiție și specific național. Bucuria actorilor de a interpreta asemenea texte răzbate în spectacole care au, pe lîngă autenticitate, strălucire. Așa, de pildă, în *Înțelepciunea fanteziei* ei au reușit să recreeze atmosfera de sărbătoare populară din tîrgurile orientale de odinioară: spectatori, captivați, parcurs, alături de actori, lumea povestirilor lui Sulhan-Saba Orbeliani, drumul spre cunoașterea vieții.

Cu cită dragoste și migală au compus Ramaz Cihikvadze, Karlo Sakandelidze și Buhuti Zakariadze rolurile celor trei lăutari (*Bătrîni lăutari* de Merab Elizioșvili) și, alături de ei, Ekaterina Vacinadze, Salome Kanceli și Tamar Tarhnișvili — rolurile bătrinelor neveste, aducînd pe scenă, cu atîta poezie, o frîntură de viață din țara lor!

Emoționante momente de artă georgiană au fost oferite în ultima seară a turneului: printre cele 11 scene se aflau fragmente din spectacole după piese din literatura gruzină: *Mindia Hogaia* de K. Gamsahurdia, *Gvadi Bigva* de L. Kiacezi, *Cinciraka* de G. Nahuțrișvili, *Pirosmani* de G. Nahuțrișvili, poemul dramatic *Uiteazul în piele de tigr* de Șota Rustaveli. Eroi legendari, tipuri pitorești, fete frumoase și cîntece, multe cîntece de voie-bună, de dragoste și de jale ni s-au întipărit în amintire, alcătuiind imaginea unui popor.

Un mare entuziasm au trezit fragmentele din *Pălăria florentină* de Labiche și din *Scrisoarea pierdută* de Caragiale, care au dovedit că trupa este pregătită pentru a juca orice fel de repertoriu. Aceiași actori care au recitat cu patos și austeritate versurile lui Rustaveli au interpretat cu grație extremă și firească comedia lui Labiche, creînd cu delicatețe de filigran, portrete caricaturale. Îngroșind apoi contururile caricaturilor, au trecut în lumea lui Caragiale, păstrînd parcă totuși ceva din grația vervei franceze. Regretul de a nu fi văzut un spectacol întreg cu *Scrisoarea pierdută* a fost mare, cu toate că în scurtul prolog pantomimat în care personajele trec prin scenă și în „scena alegerilor” era de fapt concentrată toată piesa. Deși într-o versiune înedită, i-am regăsit și recunoscut de îndată pe Zoe, pe Tipătescu, pe Trahanache, și l-am aplaudat cu însuflețire pe Pristanda, rol pe care R. Cihikvadze, artist emerit al R.S.S. Gruzine, l-a interpretat cu mult umor și inspirație.

Un mare aport în realizarea tuturor acestor spectacole l-au avut regizorii. S-a remarcat în primul rînd Arcil Cihartișvili — artist al poporului al R.S.S. Gruzine, maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat, discret și sensibil în *Bătrîni lăutari*, dirijînd apoi trupa cu multă autoritate, în *Uiteazul în piele de tigr*, alături de M. Tumanishvili — artist al poporului al R.S.S. Gruzine. Atît A. Cihartișvili și M. Tumanishvili cit și ceilalți regizori ale căror spectacole au fost prezentate la București (G. G. Kavtaradze: *Măria Sa Poporul*; G. Jordania: *Mindia Hogaia*) au avut modestia, din ce în ce mai rară azi în rîndul regizorilor, de a rămîne în umbră, lăsînd ca aparent succesul să revină numai interpreților; Nana Hatiskati (*Înțelepciunea fanteziei*) a ținut să-și afirme mai mult personalitatea, fără însă să fie îndreptățită. Dintre regizorii tineri, cel mai interesant pare să fie R. Sturua, cel care a pus în scenă *Pălăria florentină*. Firește, nu putem uita în acest context contribuția prețioasă și divers inventivă a scenografiei, în care au excelat Z. Ignatov și P. Lapiasvili.

Aceste „seri gruzine” au dovedit o dată mai mult ce mijloc admirabil de comunicare este teatrul. O întreagă lume îndepărtată, puțin cunoscută pentru cei mai mulți dintre noi, ne-a fost făcută prezentă, cu trecutul, gîndirea și mijloacele ei artistice specifice. Faptul e atît de adevărat încît, la plecarea Teatrului Academic Gruzin „Șota Rustaveli” dintre noi, am avut sentimentul că ne despărțim de un prieten.